

با اسم دوست

جادوی سیاه دانه و دانه گرچک
در درمان زخم معده

www.ketabir

سرشناسه : آذرشب، مهدیه، ۱۳۵۱ -
 عنوان و نام پدیدآور : جادوی سیاه‌دانه و دانه کرچک در درمان زخم معده/ مهدیه آذرشب.
 مشخصات نشر : زنجان : قلم مهر، ۱۳۹۷.
 مشخصات ظاهری : ۱۴۰ ص: مصور، جدول، نمودار.
 شابک : ۲۰۰۰۰۰ ریال : 978-600-8494-96-6
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا .
 موضوع : زخم معده -- درمان جایگزین
 موضوع : Stomach -- Ulcers -- Alternative treatment
 موضوع : سیاه‌دانه -- خواص درمانی
 موضوع : Nigella -- Therapeutic use
 موضوع : روغن کرچک -- خواص درمانی
 موضوع : Castor Oil -- Therapeutic use
 رده بندی کننده : RC۸۲۲/۱۴ج۲ ۱۳۹۷
 رده بندی ریی : /۳۴۳۶۱۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۴۹۰۸ ۷

انتشارات قلم مهر

www.abassom.org

جادوی سیاه‌دانه و دانه کرچک در درمان زخم معده

نویسنده: مهدیه آذرشب

ناشر: انتشارات قلم مهر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۴-۹۶-۶

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: پیشگام

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

فهرست

- فصل اول: آشنایی با زخم معده و گیاهان دارویی ۱
- ۱-۱) پاتوفیزیولوژی زخم معده: (بررسی عملکرد اندام بیمار) ۳
- ۱-۱-۱) آنیولوژی: (شناخت علل بیماری) ۵
- ۱-۱-۲) اپیدمیولوژی: (همه گیرشناسی) ۶
- ۱-۱-۳) علائم بالینی ۶
- ۱-۱-۴) تشخیص ۷
- ۱-۱-۵) عوامل و وجه زخم معده ۷
- ۱-۲) ترمیم زخم ها: گوارشی ۱۰
- ۱-۲-۱) التهاب در ترمیم زخم ۱۱
- ۱-۲-۲) صفات دفاعی ماکروفاژها و نوتروفیل ۱۲
- ۱-۲-۳) ماکروفاژ بافتی: اولین خط دفاعی ۱۳
- ۱-۲-۴) تهاجم نوتروفیلی ناحیه ملتهب: دومین خط دفاعی ۱۳
- ۱-۲-۵) تهاجم دوم ماکروفاژی بافت ملتهب: سومین خط دفاعی ۱۴
- ۱-۲-۶) افزایش تولید گرآنولوسیت ها و مونوسیت ها: چهارمین خط دفاعی ۱۴
- ۱-۲-۷) آنژیوژنز یا رگ زایی در محل زخم گوارشی ۱۴
- ۱-۲-۸) آپوپتوزیس ۱۵
- ۳-۱) گیاهان دارویی ۱۶
- ۴-۱) تیره سیاه دانه ۱۸
- ۴-۱-۱) ریخت شناسی سیاه دانه ۱۸
- ۴-۱-۲) خواص درمانی سیاه دانه ۱۹
- ۴-۱-۳) ترکیبات شیمیایی سیاه دانه ۲۰
- ۴-۱-۵) ریخت شناسی کرچک ۲۰
- ۴-۱-۵-۱) خواص درمانی روغن دانه کرچک ۲۱
- ۴-۱-۵-۲) ترکیبات شیمیایی کرچک ۲۲

۲۵	فصل دوم: گریزی از گذشته
۲۶	۱-۲) مطالعات انجام شده بر روی زخم معده
۲۸	۲-۲) مطالعات انجام شده بر روی گیاه سیاه دانه
۳۳	فصل سوم: روش تحقیقات
۳۴	۱-۱) مواد و وسایل مورد نیاز
۳۴	۱-۱-۳) گیاه، مواد و حیوانات
۳۴	۲-۱-۳) وسایل
۳۵	۳-۱-۳) دستگاه ها
۳۶	۲-۳) روش ها و اجرائی
۳۶	۱-۲-۳) تهیه روغن سیاه دانه
۳۶	۲-۲-۳) تهیه روغن دانه در یک
۳۷	۳-۲-۳) موش های مورد استفاد و رابطه بیماری
۳۷	۴-۲-۳) گروه بندی حیوانات
۳۸	۵-۲-۳) القای زخم معده
۴۰	۶-۲-۳) آماده کردن روغن برای گاوآژ دهانی
۴۲	۷-۲-۲) درمان گیاهی
۴۲	۸-۲-۳) اندازه گیری ناحیه زخم گوارشی
۴۳	۹-۲-۳) روش سنجش بهبودی زخم
۴۳	۱۰-۲-۳) هیستولوژی (بافت شناسی)
۴۸	۱۱-۲-۳) محاسبات آماری تجزیه و تحلیل آماری
۴۹	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل
۵۰	۱-۴) بررسی نتایج در روز اول پس از ایجاد زخم معده
۵۰	۲-۴) نتایج در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن سیاه دانه
۵۰	۱-۲-۴) نتایج درصد بهبود زخم معده در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده
۵۱	۲-۲-۴) بررسی شاخص های بافت شناسی زخم معده در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده
۵۸	۳-۴) نتایج در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن سیاه دانه
۵۸	۱-۳-۴) نتایج درصد بهبود زخم در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده

۲-۳-۴	بررسی شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده (گیاه سیاه دانه) ۵۸
۴-۴	نتایج در روز دهم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف (روغن سیاه دانه) ۶۶.....
۱-۴-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز دهم پس از ایجاد زخم معده ۶۶.....
۲-۴-۴	بررسی شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز دهم پس از ایجاد زخم معده (روغن گیاه سیاه دانه) ۶۶
۵-۴	نتایج در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن سیاه‌دانه ۷۳.....
۱-۵-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده ۷۳.....
۲-۵-۴	شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده ۷۳.....
۶-۴	نتایج در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن کرچک ۸۱.....
۱-۶-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده ۸۱.....
۲-۶-۴	بررسی شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز چهارم پس از ایجاد زخم معده ۸۱.....
۷-۴	نتایج در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن‌دانه کرچک ۸۸.....
۱-۷-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده ۸۸.....
۲-۷-۴	بررسی شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز هفتم پس از ایجاد زخم معده (دانه گیاه کرچک) ۸۸.....
۸-۴	نتایج در روز دهم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن‌دانه کرچک ۹۵.....
۱-۸-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز دهم پس از ایجاد زخم معده ۹۵.....
۲-۸-۴	شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز دهم پس از ایجاد زخم معده ۹۵.....
۹-۴	نتایج در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده تیمار شده با دوزهای مختلف روغن‌دانه کرچک ۱۰۲.....
۱-۹-۴	نتایج درصد بهبود زخم معده در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده ۱۰۲.....
۲-۹-۴	شاخص‌های بافت‌شناسی زخم معده در روز چهاردهم پس از ایجاد زخم معده ۱۰۲.....
۱۰۹	فصل پنجم: بحث و نتیجه ۱۰۹.....
۱-۵	۱-۵ بحث ۱۱۰.....
۲-۵	۲-۵ نتیجه‌گیری ۱۱۷.....
۳-۵	۳-۵ پیشنهادات ۱۱۸.....
۱۱۹	منابع و مأخذ ۱۱۹.....
۱۱۹	منابع فارسی ۱۱۹.....
۱۲۳	منابع انگلیسی ۱۲۳.....

زخم معده یا گاستریت بیماری خوش خیم در دستگاه گوارش می باشد که با زخم کوچک در آسترومخاط داخلی معده به وجود می آید. به مرور زمان، این زخم توسعه یافته و دچار التهاب می گردد. این پدیده فرآیندی است که با تغییرهای خاصی در عروق، ترشح موکوس، اسید معده، بی کربنات و عوامل بیوشیمیایی مخاط لوله گوارش مواجه شده و در پیدایش زخم دنبال می باشند.

زخم های دستگاه گوارش، خصوصاً زخم معده می تواند ناشی از افزایش ترشح اسید به دلایل مختلف مانند: مصرف داروهای مدت دار (داروهای ضد التهاب غیر استروئیدی مانند ناپروکسن، ایپروفن، آسپرین)، مصرف الکل در جوامع غربی، گرسنگی طولانی مدت، عادات بد غذایی، فشارها، عصبی و جسمی و استرس های قوی و مداوم باشد. در این بین، عفونت حاصل از باکتری ها، نوباکتریلوری در ایجاد زخم معده نباید فراموش شود.

یکی از راه های درمان بیماری زخم معده استفاده از گیاهان دارویی است. مزایای گیاهان دارویی در مقایسه با داروهای شیمیایی این است که در گیاهان دارویی، ماده یا مواد مؤثر در کنار بسیاری از ترکیب های دیگر قرار گرفته که ممکن است موجب تأخیر جذب گوارشی، اثر درمانی دارو و باعث کاهش عوارض جانبی و سمیت آن شود.

از جمله گیاهان دارویی مؤثر در درمان زخم معده سیاه دانه و دانه کرچک است. مهمترین کاربردهای روغن سیاه دانه و روغن دانه کرچک در طب سنتی و بیماری های گوارشی، تأثیر در کاهش التهاب و تسریع التیام و بهبودی زخم می باشد. از سیاه دانه موادی نظیر ویتامین

A,C, روغن لینولئیک، تیمول، تیموکینون (Thymoquinone) و دی تیموکینون (Dithymoquinone) و آنتی اکسیدان به دست می آید. اسیدچرب لینولئیک و ویتامین ها از جمله ترکیباتی است که بخش عمده ای از اثرات دارویی سیاه دانه را موجب می شود.

روغن دانه کرچک خاصیت ضدباکتریایی، ضدویروسی و ضدقارچی دارد و نیز دارای روغن ریسین، آنتی اکسیدان، تانن و ویتامین A,E,C می باشد. که باعث کاهش تورم و التهاب زخم و بهبود آن می شود.

هدف از مطالعه حاضر، بررسی اثر درمانی روغن سیاه دانه و روغن دانه کرچک بر زخم معده ناشی از اسیداستیک در رت های نر نژاد ویستار است. در این مطالعه برای استخراج روغن از سیاه دانه و دانه ی کرچک از مکان های و راهنمایی های ارزنده کارشناسان بخش گیاه شناسی مرکز تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی زنجان استفاده شده است. ۹۶ سر موش نر نژاد ویستار به وزن ۲۸۰-۲۴۰ گرم تهیه گردید. به صورت تصادفی به ۸ گروه ۱۲ تایی تقسیم شدند. گروه کنترل، شم، و تجربی ۱ و ۲ و ۳ با دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ و ۲۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم وزن بدن موش، برای روغن سیاه دانه و تجربی ۴ و ۵ و ۶ با دوزهای ۵۰ و ۱۰۰ و ۲۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم وزن بدن موش، برای روغن دانه کرچک بودند.

قبل از جراحی رت ها به مدت ۴۸ ساعت از غذا محروم شدند و آنها به آنها آب داده شد. ۲ ساعت قبل از جراحی آب رت ها هم قطع شد تا مجاری گوارشی کاملاً خالی شود. زخم معده توسط تزریق ۱۲٪ میلی لیتر محلول اسید استیک ۶۰٪ بایک سرنگ انسولینی به ناحیه ی تنه معده قسمتی که فاقد رگ باشد، ایجاد شد.

یک روز پس از ایجاد زخم در معده موش ها، روغن با دوزهای مختلف از طریق گاوآینه موش ها داده شد. موش ها را در روزهای ۴، ۷، ۱۰ و ۱۴ پس از ایجاد زخم معده کشته و

معدۀ آنها خارج گردید و ابعاد زخم برحسب میلی مترمربع محاسبه گردید.

همچنین جهت مطالعات بافت شناسی، نمونه‌ها پس از ایجاد برش و تهیه لام با هموتوکسیلین و اتوزین رنگ آمیزی شدند و مورد مطالعه میکروسکوپی قرار گرفتند.

آنالیز نتایج با استفاده از واریانس یک طرفه نشان داد که، درصد بهبود زخم در روغن سیاه‌دانه و روغن کرچک در هر سه دوز (۵۰ و ۱۰۰ و ۲۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم) در روزهای چهارم، هفتم، دهم و چهاردهم افزایش معناداری نسبت به گروه‌های شم و کنترل ($p < 0.05$) دارند. میانگین تعداد زخم فیلاها و ماکروفاژها نیز در همه‌ی گروه‌های تجربی در روزهای چهارم افزایش و در روزهای ششم، دهم و چهاردهم کاهش معناداری نسبت به گروه شم و کنترل ($p < 0.05$) دارند. همچنین میانگین تعداد فیبروبلاست‌ها در همه‌ی گروه‌های تجربی، در روزهای چهارم و هفتم افزایش معنادار. در روز دهم و چهاردهم کاهش معناداری نسبت به گروه‌های شم و کنترل ($p < 0.05$) دارند.

یافته‌ها حاکی از آن است که روغن‌های سیاه‌دانه و کرچک در هر سه دوز مورد مطالعه اثر ترمیمی قابل ملاحظه‌ای بر زخم معدۀ ناشی از ایجاد استیک در موش صحرایی ندارد و احتمالاً اثر خود را از طریق افزایش آنژیوژنزیس (رگ رایی)، افزایش ترشح مخاط، تکثیر سلولی و اثرات آنتی اکسیدانی و ضدالتهابی با تقویت سیستم ایمنی بر بهبود زخم معدۀ می‌گذارد.